

Volimo se, a bombe padaju / Dvojni portreti / Erektirani refleksiometar

Vrdoljak, Luka

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of Fine Arts / Sveučilište u Zagrebu, Akademija likovnih umjetnosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:215:512390>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-06-30**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Fine Arts in Zagreb](#)

Akademija likovnih umjetnosti

Sveučilišta u Zagrebu

Nastavnički odsjek

Luka Vrdoljak

ZAVRŠNI RAD
PREDDIPLOMSKI SVEUČILIŠNI STUDIJ
LIKOVNA KULTURA

Zagreb
2022./2023.

Sadržaj

SAŽETAK	2
VOLIMO SE, A BOMBE PADAJU	3
DVOJNI PROTRETI	7
EREKTIRANI REFLEKSIOMETAR.....	11

Kolegiji: Slikarstvo, grafika, kiparstvo

Mentori/profesori iz glavnih umjetničkih predmeta:

- Izv.prof.art. Vojin Hraste
- red.prof. art. Vlasta Žanić
- izv.prof.dr.art. Snježana Ban
- izv.prof.dr.art Igor Čabraja

VOLIMO SE, A BOMBE PADAJU / DVOJNI PROTRETI / EREKTIRANI REFLEKSIOMETAR

SAŽETAK

Tijekom treće godine prijediplomskog studija glavni motiv u likovnom izražavanju bila mi je ljudska figura. Pristupao sam joj na različite načine te sam na svakom od kolegija isticao neke druge elemente i atribute vezane uz moj vlastiti odnos s figuracijom. U slikarstvu sam se cijelu treću godinu borio sa uspostavljanjem i rušenjem veze između apstraktne i bespredmetne umjetnosti sa uštogljenom figuracijom. Na grafici sam pokušavao različitim tehnikama dubokog tiska produbiti moje prijašnje crtačke osobine, koristeći se primarno linijom kao glavnim izražajnim sredstvom u radovima, kojom sam htio objediniti mnoštvo tekstura, ploha i formi u jedan cjeloviti vizualni identitet. Na kiparstvu sam se u završnom radu također bavio figurom, u punoj veličini, koju sam nekonvencionalnim materijalima doveo do stupnja izražajnosti koja je bila dublja i originalnija od tipičnog kanona kojeg sam izgradio na prve dvije godine školovanja na akademiji. Sva tri kolegija bila su područje u kojima sam pokušao načiniti nešto novo i originalno koristeći se motivom koji obrađujem cijeli život – figurom. Tokom treće godine na Akademiji pokušavao sam dodatno produbljivati svoje izražajne sposobnosti, stalno bježeći iz zone sigurnosti, u potrazi za novim temama i motivima koje ću obraditi na sva tri kolegija. Kako je vrijeme prolazilo, sve sam manje imao snage, volje i generalne spoznaje oko toga što zapravo želim i mogu postići. Strahovita širina i glomaznost slobode izražavanja koja mi je bila dana na trećoj godini, obrušila se na mene poput nekog visokog vala, a ja nisam imao sposobnost plivanja. Ono što se je formiralo mojim radom na trećoj godini jest, ako ništa drugo, čista i istinita preslika mene samoga, kako karakterno tako i

disciplinski. U mojim radovima nema laganja. Vidljive su sve mane mog odnosa prema radu kao manjak motivacije i osjećaj ispraznosti. Samim tim mislim da je treća godina rezultirala radovima koji su u svojoj srži ništa više niti manje od mene samog – otvoreno djelo bez dubljih motiva i značenja sa naznačenim elementima vlastitog manirizama i likovnih osobina.

Ključne riječi: analitički, melankolija, originalnost, bezidejnost, umjetnička kriza, nekonvencionalni materijali, apstrakcija, portret

VOLIMO SE, A BOMBE PADAJU

Završni rad iz kolegija slikarstva u mom je slučaju postao opus izabranih radova koje sam napravio na trećoj godini preddiplomskog studija. Od početka treće godine imao sam problema sa pronalaženjem vlastitog jezika izražavanja na kolegiju slikarstva. Kroz prve dvije godine školovanja na Akademiji, primaran mi je cilj bio usavršavati tehniku. To se odnosilo na vježbanje proporcija, anatomije i kompozicije. Treća godina to je sve stavila u drugi plan i od mene tražila nešto iskonsko. Taj put, u mom slučaju, bio je prilično surov, mizeran i nije urodio značajnim plodom. U situaciji letargije i melankolije, svoj sam likovni rad sveo na najosnovnije elemente; akrilna boja, voda i podloga za slikanje. Što se podloga tiče, tu se desio najveći iskorak. Slikao sam na nekonvencionalnim podlogama, poput ljepenka i kartona. Kod kartona sam posebno htio istaknuti elemente tvorničke proizvodnje ili, primjerice etiketu koja je napisana na kartonu. Tim postupkom samom sam sebi na neki način omalovažio umjetnost te je tako oslobodio vlastitih optužbi i sekiracija. Slikanje na potrošnom materijalu oslobodilo me. Do određene mjere. Sam čin slikanja svaki put započeo bih apstraktnim i gestualnim elementima. Kistom sam povlačio nasumične poteze i od njih gradio svojevrstu šumu mrlja, boja i tonova u kojima sam očajnički pokušavao ugledati onaj rad kojeg ganjam. Gotovo uvijek ta bi se apstrakcija pretočila u figurativnu umjetnost. Iz slobodnog i pokrenutog izražavanja kistom postepeno sam se sve više i više umirivao, a samim se time i rad kojeg sam slikao postepeno svodio na krući, definirajući oslik.

Slike koje sam naslikao redom su slike bez prostornog okruženja. Likovi su najčešće jedini, do određene mjere, ovisno o slici, definirani motivi. Perspektiva također nije bila cilj mojih radova. Cijele godine sam pokušavao shvatiti što to želim poručiti ljudima svojim slikama, prvenstveno sebi, budući da sam samom sebi bio nejasan. Tek nakon prestanka slikanja sam shvatio da su te slike preslik mene i mojeg trenutnog psihičkog i emotivnog stanja. To su slike sa određenom paletom boja koja sama po sebi budi negativne osjećaje, poput plave, zelene, ljubičaste i žutog okera. Likovi su također naslikani tako da odaju dojam nasumičnosti. Neki bi likovi, odnosno figure bili maksimalno definirani, dok bi drugi ostali na razini skice. Također, likovi koji su imali razrađen portret odavali su dojam duboke melankolije ili pak psihičke nestabilnosti. Slika sa prikazom čovjeka sa cilindrom i slika Charlie Chaplina nastale su pod utjecajem portreta Miroslava Kraljevića, Vilka Gecana, Jerolima Miše te Zlatka Šulentića.

Zadnji rad koji sam napravio naziva „Volimo se, a bombe padaju“ najviše odskače od cjelokupnog opusa koji sam naslikao na trećoj godini. Riječ je o redom naslikanim ljudskim figurama, od kojih neke figure imaju prikazanu samo glavu, dok dva lika imaju i torzo. Nasumično su kompozicijski isprepleteni te nemaju nikakav suodnos. Također sam tu miješao najviše materijala, poput akrila, ugljena i suhe paste. Valja istaknuti da ta slika ima izrezan format koji prati konture likova čime dodatno naglašavam odmak od ustaljene forme formatiranja slika i likova u određenu kompoziciju. Na kraju bih dodao kako su moje slike otvorena djela. Iz njih se iščitavaju elementi, ali je suština nepoznata. Takav sam trenutno i ja samome sebi. Ovo je opus koji me prvenstveno naučio tko sam ja i kako moram nastaviti dalje, želim li od sebe stvoriti umjetnika sa jasnim određenjem.

“Volimo se, a bombe padaju“, 130 * 72 cm, akril, ugljen i suha pastela na kartonu, 2023.

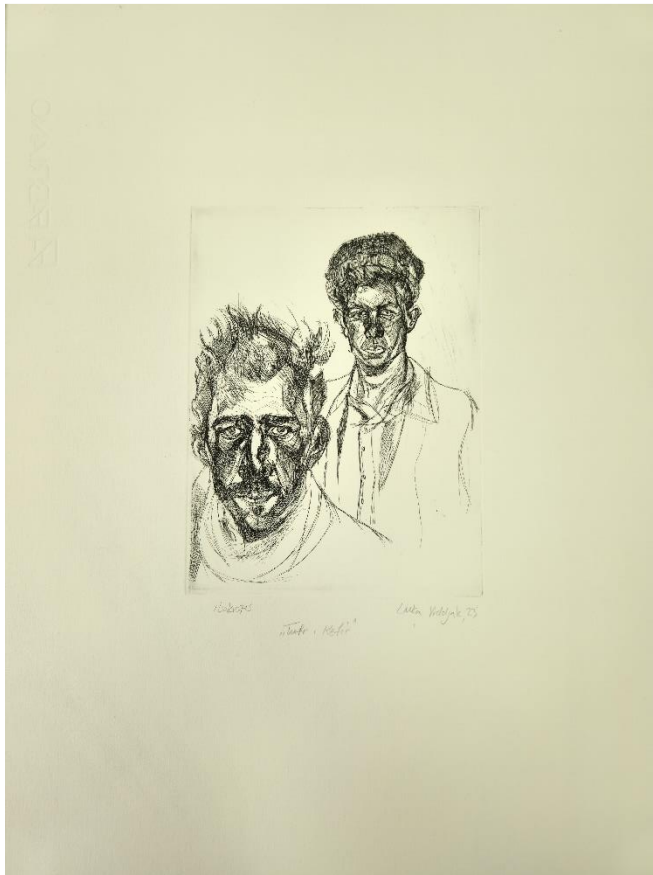

„Bez naziva“, akril na kartonu, 62 * 72 cm, 2023.

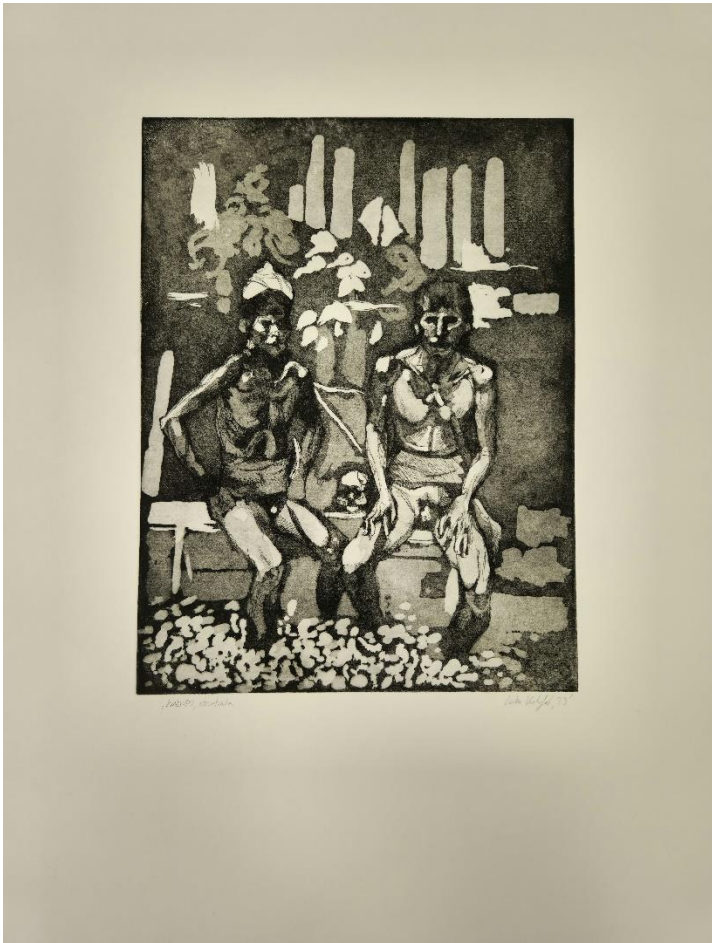
DVOJNI PROTRETI

Radovi koje sam napravio na grafici ove godine najviše odgovaraju mom načinu likovnog izražavanja. Od uvijek mi je primarno bilo crtanje, posebice finim rapidografima te se to odlično stopilo sa tehnikama dubokog tiska u kojem su rađeni radovi. Posve neplanirano, svi moji radovi na grafici sadrže po dva lika. Motiv koji je nastao pukom slučajnošću, pretvorio se u standardni element grafika ovog opusa, a ja još uvijek nisam odgonetnuo koji razlog stoji iza toga. Jedan od razloga je taj što sam shvatio kako su mi dva lika dovoljna da kompozicijski razradim cijelu grafiku. Dva lika dovoljna su da se na radu stvori svojevrsni suodnos likova. Dva lika dovoljna su da u očima promatrača tvore određenu hijerarhiju, kompozicijskim smještajem. Dva lika mogu predstavljati brojne odnose. To mogu biti odnos dvojice braće, ili pak najboljih prijatelja ili možda odnos osumnjičenika i pravnog lica. Same grafike napravio sam na način da nisu deskriptivne već su svojevrsna otvorena dijela. Redom sam za primjere osoba koje sam crtao uzimao ljude iz takoreći egzotičnih krajeva svijeta. Likovi svojim crtama lica i odjevnim predmetima odudaraju od norme i ne liče ljudima sa ovih prostora. Tim postupkom samom sam sebi otvorio mogućnosti ekspresivnijeg izražavanja. Lica, sama po sebi strana ovom području, postala su još veća karikatura i njihove su razlike naglašenije. Odjevni predmeti, od brojnih ornamentiranih prsluka i turbana poslužili su mi ne deskriptivno, već čisto ekspresivno. Te sam elemente izvodio na način da tvorim konfuziju, a ne sklad i objašnjenje. Fascinacija ljudima koji nisu sa naših prostora rodila se još na početku akademskog studija. Zanimljivi su mi ljudi koji na prvi pogled odaju dojam mudrosti ili zamišljenosti, a često koristim i predloške ljudi sa izraženim ekspresijama tuge ili melankolije. Kako sam sve radove na grafici na trećoj godini radio po fotografskom predlošku tražio sam primjere koji sadržavaju likove koji su nenametljivi u svojoj prisutnosti. Likovi koji ne izgledaju kao da poziraju i kao da se prave da su ono što zapravo nisu. Osobe ruralnih područja Bliskog istoka i azijskog kontinenta posjedovali su sve elemente za kojima sam tragao. To su redom bili ljudi uhvaćeni u njihovom prirodnom ambijentu, dok se bave svojim poslom. Neki od predložaka bile su izravne portretske fotografije ljudi koji svojom prisutnošću odaju stopostotnu i apsolutnu istinu njih samih odnosno njihove prirode i njihovog života. Najviše mi je u radu pasala tehnika suhe igle. Način na koji se iglom odnosi prema pločici i na koji način igla ostavlja trag na pločici najviše mi se dopao. Svidio mi se način kojim kod suhe igle umjetnik mora određenim pritiscima određivati jačinu neke linije tako pojačavajući karakter crteža. Također sam od suhe

igle prihvatio nepravilnosti na pločici koje su u mom slučaju dodatno naglasile ekspresivni element samoga rada. U svojim radovima referirao sam se prvenstveno na radove Egona Schielea te na ekspresivne i žustre crteže Alberta Giacomettia. Schiele me još u srednjoj školi zaintrigirao svojom sposobnošću da se ekspresivno izražava koristeći samo ljudsku figuru. Njegova umjetnost sadržava nešto meni jako suvremeno jer se bavi odnosom umjetnik – objekt. To znači da ne sadržava nikakvu ikonografsku pozadinu niti je ispunjena simbolizmom. Crtež mu je primaran alat kojim izražava sve što želi u svojim radovima te se ne oslanja na odobrenje i valorizaciju publike. Također je kod Schiela uvijek vrijedno istaknuti nevjerojatno poznavanje i oko za subjekt koji obrađuje. Svi su mu likovi prenaplašeni kako u anatomiji tako i u samom crtežu, ali sadrže pomno analizirane karakterne crte koje posjeduju u svojoj anatomiji te u izražajnim crtama poput onih na licu. Giacometti me inspirirao svojim repetitivnim ponavljanjima slika koje je slikao, stalno rušeći konstrukciju i ponovo ju gradeći, tako tvoreći djelo koje u sebi sadrži mnoga prijašnja i izbrisana dijela. Crteži koje je radio u ranijoj fazi njegove karijere, puni su detaljnih i analitičkih crteža figura u kojima pomno istražuje fizionomiju subjekta stvarajući tako linijske veze kojima naglašava kostur i mišiće, a oni pak nalikuju paukovoj mreži. Njegova disciplina i fascinacija u gradnji figure te u pronalaženju točnih proporcija te suodnosa tjelesnih elemenata zauvijek će mi biti motivacija za vlastiti crtež, pošto se u tom pogledu slažem sa Giacomettijem te i sam strogo analitički pristupam figuri koju crtam. Velika su mi inspiracija bili i velemajstori likovne umjetnosti, te pioniri ovih tehnika poput Rembrandta te Goye. Posebno mi se kod Rembrandta svidjelo korištenje gustog rastera te ekspresivnost i sloboda crteža kod Goye. Još bih nadodao kako su mi najviše pasali mali formati A5, koje sam ispunjavao likovima koji su gotovo pa bili nagurani u format te su samim tim postali prisutniji i njihova je pojava bila ekspresivna i trenutna.

„Tufir i Kefir“, bakropis, 2023.

„Bez naziva“, akvatinta, 2023.

EREKTIRANI REFLEKSIOMETAR

Erektirani refleksiometar skulptura je koja se koristi dobro poznatim skulpturalni elementom – figurom, kako bi prenijela koncept koji se krije u toj naizgled vrlo izravnoj situaciji. Ime rada je tvorevina riječi koja sadrži riječ *erectus*, koja implicira i označava ljudsku figuru pozivajući se tako na prvog čovjeka koji se oslonio na dvije noge – *Homo erectus*, te sadrži riječ *refleksija*, kojom sam htio naglasiti kako se radi o objektu koji odbija ljude i energiju od sebe. Riječ je o simboličnom prikazu ljudi koji su na margini, kako društveno tako i geografski, u kontekstu punktova gradskih prostora. To su često ignoriranim prosjaci koji nepomično, poput kakve životinje u terariju nijemo stoje i pokušavaju stupiti u interakciju sa svjetinom. U odnosu prosjaka i ostatka grada nalazi se korijen ovog koncepta – nedostatak ravnoteže odnosno kompletna neuravnoteženost. Solitarna figura u moru pomičnih elemenata. Simboličnost ove ideje potpomognuta je i izvedbom u reflektivnom materijalu, koji dodatno naglašava kontinuiranu odbojnost ljudi od samog prosjaka, u ovom slučaju skulpture. Element refleksije i odsjaja, mogao bi se obrazložiti kao odnos figure sa ostatkom svijeta u kojem figura predstavlja nešto nedodirljivo i nešto što figuru ne predstavlja kao nešto svjetovno već je pozicionira u svijet nečega trans humanog, a tim se postupkom sama skulptura dodatno apstrahira. Uz to sama figura svojom teksturom naznačuje hrapavost i surovost sudbina koje prosjaci proživljavaju naglašavajući, stilizirano, njihovu grubu kožu, staru prljavu i često poderanu odjeću. Uz neuravnoteženost sa ostatkom svijeta, prosjaci često zauzimaju jednu te istu pozu, uspostavljenu dugotrajnim boravljenjem na istom mjestu, u istom položaju i sa istom svrhom. Tako se i sami prosjaci u užurbanom gradskom tkivu doimaju kao da su „na rubu“ skulpture. Upravo ta gruba ali simbolična slika bila mi je poticaj da se izrazim u svom radu. Što se tiče polazišne točke, prvenstveno sam rad htio utjeloviti u glini. Nakon određenog vremenskog perioda, zbog niza čimbenika, uzeo sam za materijal stiropor i pur pjenu. Način na koji sam radio skulpturu u sebi je sadržavao dva glavna aspekta kiparskog oblikovanja, a to su dodavanje i oduzimanje forme. Prvo sam velike komade stiropora žicom spajao u grube oblike koji siluetno podsjećaju na ljudsku formu. Potom sam pilom i skalpelom definirao te blokove režući ih. Uz stiropor, pur pjena poslužila je na dva načina. Prvo je pomogla kao vezivno tkivo kojim sam spajao stiropor ali je također je skulpturi dodala ključan element ekspresivnosti. Sama skulptura je na kraju oblikovanja bila u potpunosti pošpricana pur pjenu te joj je površina izgledala poput neke izgorene plastične strukture. Uzore u izradi ovo skulpture

pronašao sam već u Michelangelu i njegovim nedovršenim robovima koji su napola zarobljeni u mramoru. Na isti način na koji sam ja skulpturu postepeno oslobađao iz nasumične mase stiropora u definiranu ljudsku figuru. Iako sam se vodio tom idejom, izvedba u konačnici ne posjeduje u srži i ne prati tu vrstu promišljanja o skulpturi, već se skulptura čita naprosto kao skulptura izrađena u materijalu zadanom od strane umjetnika. Ipak, iako nije nešto što se može razaznati na gotovoj skulpturi, tokom izrade, velikih mi je problema zadavala nečitka veza nasumično naslaganog stiropora te sam uz pomno promišljanje i brojne popravke polako iz ničega stvorio nešto, u ovom slučaju stojeću figuru koja je na kraju visinom nadmašila i mene samog. Također, na moj rad je utjecaj imao Giacometti sa svojim skulpturama ljudi u raskoraku koji su me svojom istanjenom formom i naboranom površinom asocijali na moj rad, pun nepravilnosti načinjenih rezanjem stiropora i ispunama pur pijenom. Figura je oduvijek bila dio mog likovnog interesa. Ovim sam radom napokon prekoračio klasične i akademske elemente koji su se javljali u svim mojim dosad napravljenim kiparskim radovima te sam samome sebi otvorio vrata vlastitog puta izražavanja u mediju kiparstva.

„Erektirani relfeksiometar“, pur pijena i stiropor, 2023.

„Erektirani refleksiometar“, pur pijena i stiropor, 2023.